

es saig

La Quaresma

Acabades les Carnestoltes, hem entrat a la Quaresma, que altre temps era un període de privacions, amb dejunis i abstinències ben rigorosos. Això era altre temps, perquè ara a la majoria de joves, i no tan joves, aquesta paraula -quaresma- no els diu absolutament res. Pensam que no era bona la severitat d'abans, com possiblement tampoc no ho sigui la deixadesa i indiferència d'ara. Hem llegit que, en temps molt reculats, la Quaresma només durava quaranta hores, durant les quals els fidels feien un dejuni complet sense menjar ni beure res; va ser el Concili de Nicea, el 325, quan el període quaresmal es va fixar en quaranta dies, tal com és encara ara. La rigidesa del dejuni es va anar flexibilitzant i, a més, si es comprava la butlla de la Croada s'obtenien dispenses i exempcions importants. Així i tot, no era un període bo ni per casar-se, com ho recorda la glosa:

*Sa Corema passarà
Així com es darrers dies;
A Pasco hi haurà novies
I tots 'nirem a ballar.*

El cert és que, gairebé sense adonar-nos-en, arribarà l'equinocci de primavera amb el que suposa de bonesa dels dies, de florida dels camps i de despertar dels humors corporals, sobretot dels libidinosos; al manco aquesta és la fama popular. Resulta curiós el canvi semàntic de la paraula equinocci, que de fet significa igualtat de durada de la nit i el dia; però a vegades es diu “enguany hem passat un bon equinocci” –o una bona ‘quinosi’- per referir-se a una temporada de contratemps i tribulacions. Aquest canvi de significat sembla que és degut al fet que, coincidint aproximadament amb aquesta data, a determinades regions es produeixen temporals de vent que podien resultar perillosos sobretot quan la navegació era a vela. I dels navegants, aquest significat d'equinocci com a problema i com a possible calamitat passà als ciutadans de terra endins.

En fi, que no seria de més que la quaresma significàs per a nosaltres qualche privació i qualche dejuni, encara que no fos més que pensant en la nostra salut, fins i tot deixant de banda consideracions religioses. I que l'equinocci de primavera –que enguany pràcticament enllaça amb la Pasqua Florida- sigui senzillament això: l'arribada del bon temps, l'esclat de verdor i ufanor dels camps i el vaticini d'una bona anyada.

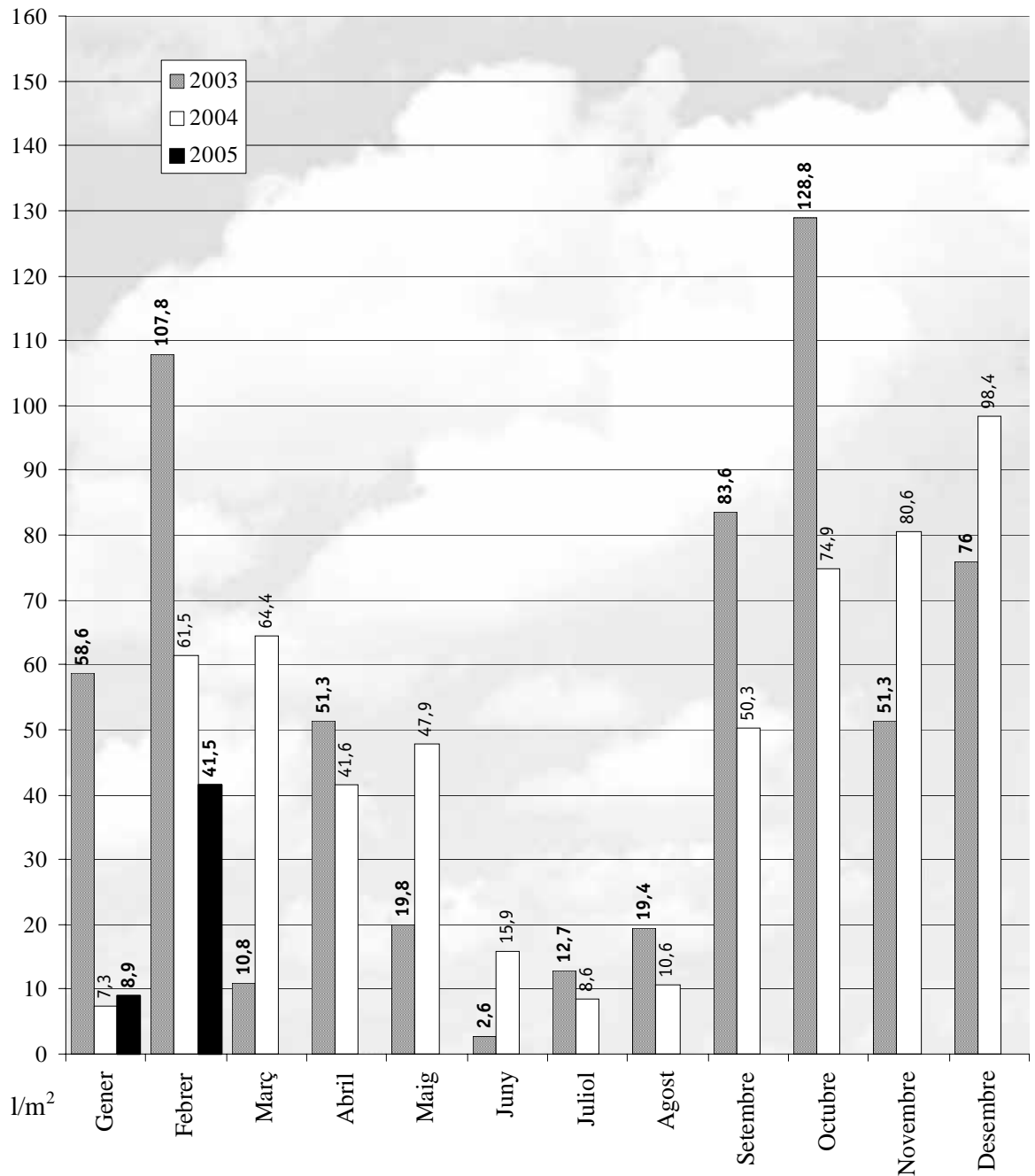
PORTADA
Rua d'Algaïda 2005
Reis de la mar
Foto de Jerònia Pou

Sumari

- 02 Editorial
- 04 Pluviòmetre
- 05 Calaix de sastre
- 06 M'han dit que diuen
- 07 Nota de la redacció
- 07 Els lectors escriuen
- 07 Moviment demogràfic
- 08 Sabeu on és?
- 09 El sant del mes
- 10 Una passejada, dues estampes...
- 11 Fa vint anys
- 12 Flora d'Algaida
- 13 Fa anys
- 14 Cooperació
- 15 Els Cossiers informen
- 15 Noticiari de l'Obra
- 16 Ens heu de fer una glosa
- 19 PSM-EN d'Algaida
- 20 Xerradetes en cadena
- 23 La finestra d'Algaida Solidari
- 24 Sobre astronomia
- 28 Una xerradeta amb...

Pluviòmetre

Recordareu que el mes de gener no havia plogut ni una gota fins que al final vàrem veure la neu que va arribar a tenir un cert gruix, poc freqüent per aquestes contrades. Aquesta neu va representar un total de 8,9 litres.

I el febrer, fins a dia 19, s'havien recollit 41,5 litres, resultat sobretot d'una bona ploguda. Darrerament el temps ha destacat pel fred, que no sol anar acompanyat de molta d'aigua.

El cruxit de les cadires

Ni bomber, ni mestre, ni torero. Diputat: aquesta és la professió que suposa un major risc per a la salut de les persones que l'exerceixen. Així ho indiquen els darrers estudis sociològics. I així ho demostren experiències com la sessió plenària del Congrés en què es va debatre el Pla Ibarretxe. Asseguts davant el televisor, en veure tantíssimes cadires buides, vàrem tenir un efervescent atac d'angoixa. Però, i què passa? Que hi ha res de nou? I ses senyories? On són ses senyories?

Epidèmia de grip. Plaga de bufetes destrepades. Acubors col·lectives a causa de l'elevada temperatura interior —cosa que no ha d'estranyar-nos perquè, segons els comentaristes benpensants, discutir a l'hemicicle aquell pla és equivalent a l'entrada de tots plegats a l'infern...— Les nostres elucubracions derivaven cap a la pitjor de les catàstrofes. Però un parell d'hores més tard vàrem comprovar que ens preocupàvem sense fonament. Arribat el moment culminant de la sessió, totes les senyories ja ocupaven el seu escó per complir la sacrosanta funció a què estan destinades: votar.

Tenen raó els que diuen que els diputats són personatges modelats d'una pasta especial. Han de gaudir d'una mala salut de ferro. Com a mínim demostren tenir un poder de recuperació excepcional, fora del comú: a les vuit, absentisme general; a les dotze, tothom ja estava més sa que un gra d'all i, per tant, a votar. Un suggeriment: ¿no seria possible que ses senyories impartissin curssets per tal de difondre les seves habilitats curatives entre la resta dels mortals? L'eficàcia de les empreses, tant privades com públiques, pujaria una cosa de no dir. El percentatge de disminució

de les hores perdudes per baixa laboral seria, senzillament, espectacular.

Una altra cosa que meravel·la, de ses senyories, és l'elevada dosi d'intel·ligència i de respecte amb què es veuen obligades a actuar cap a les opinions dels components dels altres grups parlamentaris, especialment dels minoritaris. Estan tan obsessionades perquè res ni ningú no pugui molestar la claredat d'exposició dels arguments dels que no són els seus, que fins i tot volen evitar-los els cruixits de les cadires. ¿Hi ha res més silenciós, més prudent, que una butaca buida? Per això, en una lliçó majestuosa de delicadesa i de consideració cap a la resta, abans que aquests comencin a parlar, ses senyories s'aixequen i escampen la boira. Ara només falta que exemple tan pedagògic sigui imitat pels metges amb els malalts, pels professors amb els alumnes, pels funcionaris d'oficina amb els administrats... i, tira-tira, caminarem cap a una societat millor, més tolerant.

No acaben aquí les virtuts de què fan gala els diputats. També actuen amb una disciplina que seria admiració de l'exèrcit espartà. Ells, se'ls nota a la cara, tenen ganes fermes d'escoltar els contraris per contrarestar les seves idees amb les d'altri, en un procés que podria ser molt enriquidor. Ja quedarien ja, ben assegudets escoltant i prenent apunts, recordant el temps enyorat de l'institut i de la facultat, mentre l'orador dels altres teixeix el seu discurs. No poden: la possibilitat del cruxit de les cadires martelleja sens pietat els cervells de ses senyories i aquestes, molt a pesar seu, han de fugir. Els guanya el sentit del deure, de la responsabilitat. I l'hemicicle fa pena, de buidor.

Aquest mes començarem parlant de futbol, ja que n'hem sentit bastants de comentaris i de tota casta. De l'equip de regional, poca cosa a dir, com no sigui que hi hagi sort i que puguin mantenir la categoria, ja que pels comentaris les passa magres. I llavors ve allò de "ca magre, puces": els més jovenets, pel que diuen, tenen una peguera i unes ganes de brega rabioses; n'hi ha qualcun que compta els partits jugats igual a les expulsions i molts de partits acaben a bufetades. Per si no n'hi hagués a bastament, tenim l'equip femení, que pel que hem sentit, a més de no tenir quasi jugadores algaidines, no guanyen cap partit i costen una doblurada. Bé, per mi convé no seguir... Diuen que els aficionats al volei van ben satisfets, tanta sort!

Un que ja fa un parell (mallorquí) de vegades que demana com deu estar l'estudi "integral" de la circulació a Algaida, l'altre dia ens va comentar que ja havia vist un parell d'innovacions. La primera, i d'això ja fa temps, és que ha desaparegut el rètol de "càrrega i descàrrega" de la plaça, de davant Can Esteve. Així, els que han de carregar o descarregar ja poden fer-ho enmig del carrer o de la carretera. I una altra novetat és que la doble retxa contínua de la Tanqueta, devers les Escoles, també ha desaparegut; ara ja podem passar pel mig sense por de transgredir el codi de circulació traspasant la doble retxa contínua. El merder és el mateix, però no ens podran multar per infringir el codi.

I per acabar amb el tema, han posat indicadors als passos de vianants: un parell posaren messions de si aquesta rètols arribarien a Pasqua o si abans qualsevol camió que pugui damunt la vorera se'l carregarà. Què en pensau vosaltres? Duraran molt?

No hi ha dubte que el tema estrella de les converses al poble són les carreteres noves, digueu-los desdoblaments o autovies... El cert és que el paisatge d'aquí a Ciutat ja ha canviat, i molt, i encara només comencen. Bé, però el que sentírem l'altre dia és que podien llevar un metre o dos d'aquestes noves carreteres i afegir-los a la de Llucmajor que, com més va, més perillosa i intransitable està. I encara no ha arribat la "plaga" de ciclistes, que està a punt de caure: llavors sí que no hi ha qui hi passi. I la veritat és que hi ha molta de gent d'Algaida que transita per aquesta carretera.

Enguany, la rua algaidina va ser ben vistosa i participada; ja ha passat el temps en què a Algaida disfressar-se consistia a posar-se un jac del padrí, un gaiato, un capell i una pipa. Ara els vestits són originals i duen molta feina i despesa. I una festa que no va veure molta gent, però que fou ben entretinguda, fou la rueta del Dijous Llarder, amb els nins de les Escoles, que dugueren en Camestortes a plaça i també li feren les seves acusacions i el seu judici. I el dissabte, com cada any, en Camestotres va poder dir tot el que trobava que havia de dir, i ningú es va sentir ofès, no com aquest sord, que ha d'anar viu amb segons què...

Del tema de les eleccions o referèndum europeu, no en podem parlar gaire, perquè, la veritat, no n'hem sentit comentaris. I tampoc parlarem d'una altra onada de robatoris de per fora vila, perquè ja no són cap novetat.

Res, que en tornar-nos trobar ja haurem passat Pasqua i tornarem parlar de la Pau i de la festa a Castellitx. Els mesos, i els anys, passen aviat...

Nota de la redacció

■ Per un error de transcripció, a la secció *Els lectors escriuen*, d'*Es Saig* del mes passat, vàrem reproduir malament la identitat d'una de les persones mencionades per J. M. en el seu escrit d'homenatge a en Toni de Purgatori; allà on deia "Pere Joan *Pere*" havia de dir "Pere Joan *Perot*".

■ També ens equivocàrem en la transcripció del segon llinatge de la persona protagonista de la *Xerradeta* d'aquell mes; la forma correcta és Macià Oliver Juan. Demanam disculpes per aquests errors totalment involuntaris.

■ A més, aprofitam aquesta nota per informar-vos que amb aquest número publicam l'índex corresponent als anys 2003 i 2004.

Els lectors escriuen

Al senyor Alexandre Pizà, metge d'Algaida (en agraïment)

Benaurat qui sap donar gràcies per les petites coses, serà ben vist dels homes. I qui sap fer el bé sense demanar res a canvi, serà home ric de felicitat.

Gràcies, Alexandre, per la teva ajuda a l'hora difícil, per la teva presència eficient quan la malaltia i les últimes hores de vida ens omplen més d'angoixa: aquests moments que tan generosament ajudares la nostra mare Damiana.

El poema més bell és el que surt de les mans que practiquen l'amistat o dels llavis que saben de l'entrega als demés. Això va ser el teu poema, Alexandre, i nosaltres, els seus fills, t'ho volem agrair públicament.

Germans Oliver Bauçà

Defuncions

Damiana Bauzà Bibiloni

Va morir dia 17 de febrer als 92 anys.

Guillermo Mascaró Munar

Morí dia 8 de febrer als 84 anys.

Mateu Amengual Bennassar

Va morir dia 4 de febrer als 87 anys.

Magdalena Bibiloni Ballester

Ens deixà dia 30 de gener als 87 anys.

Miquel Garau Trobat

Morí dia 28 de gener als 87 anys.

Onofre Juan Amengual

Morí dia 26 de gener.

Miquel Martí Cabot

Va morir dia 24 de gener.

Fernando Pastor Porcellar

Ens deixà el 21 de gener.

Bartomeu Oliver Oliver

Morí dia 18 de gener.

Naixements

Onofre Vanrell Vila

Fill de Guillem i M. Dolors, va néixer dia 14 de febrer.

Joana Maria Verger Vallespir

Filla de Bernat i M. Antònia, nasqué dia 11 de febrer.

Antoni Sitjar Puigserver

Fill de Bernat i Catalina, va néixer dia 7 de febrer.

Jaume Falconer Mudoy

Fill de Jaume i Margarita, va néixer dia 24 de gener.

Miquel Àngel Oliver Vallespir

Fill de M. Ramon i Francisca Esperança, nasqué dia 22 de gener.

Jaume Ignaci Sampol Fuster

Fill de Gabriel i Mònica, va néixer dia 16 de gener.

Una **murada** és “un conjunt de murs que formen un clos defensiu d’una població o altre recinte”. També es pot definir com: “Construcció, obra edificada entorn d’un castell, una població o al llarg d’una frontera”, (com la gran muralla de la Xina, per exemple, que arriba als 5.000 km de llargada).

Muradal. Conjunt de murades; es diu en sentit figurat, d’un conjunt de penyals o muntanyes espadades.

Peu de murada. És una superfície no ben vertical, que té certa inclinació i surt més de baix que de la seva part alta.

Topònims

Cala Murada. Situada al llevant mallorquí i dins el terme de Felanitx, entre Porto Colom i Cala Domingos.

Ses Murades. Accident geogràfic del terme d’Artà, situat entre el coll d’Albarca i el puig d’en Pelegrí.

Cançó

A Alcúdia donen truitada
an es pareier major,
i an ets altres gerretó,
pescat a fora murada.

Pista

Es troba situat, aquest fragment de murada prehistòrica, vora les restes d’un poblat talaiòtic que fou descobert casualment per l’historiador algaidí Gabriel Bibiloni, (el nostre bon amic Biel de Marina). Si ho recordau; hi hagué una certa polèmica, quan uns altres investigadors vengueren a Algaida per informar del “descobriment” d’unes restes prehistòriques que ja havien estat publicades a la revista que teniu entre mans. Per tant, només les “redescobriren”.

Afegirem que aquestes restes de murada estan situades dins el Quarter III, entre la Serra i el camí Vell de Lluçmajor i que la ventada de l’any 2001 va estar a punt de fer malbé aquestes restes a causa de la caiguda d’un gran pi allà mateix.

Solució del mes passat

La caseta de garriguer que us mostrarem a Es Saig del mes passat està situada dins les garrigues de la possessió de Binicomprat, prop del camí que mena a Castellitx per Matamaritx.

M. Fiolet

Sant Eulogi de Còrdova

Eulogi correspon plenament al segle IX: va néixer cap al 800 i morí màrtir l'any 859. Era de família acomodada mossàrab. Recordem que els mossàrabs eren individus que conservaren la religió cristiana sota la dominació islàmica de la península Ibèrica. Aleshores, els musulmans eren intolerants amb els idòlatres, però en general respectaren els cristians i els jueus, llevat d'episodis esporàdics, van conviure pacíficament.

Eulogi es dedicà de ben jove a les pràctiques piadoses i adquirí una sòlida formació sota la guia de l'abat Speraindeo; va intentar una peregrinació a Terra Santa que li resultà impossible per la situació bèl·lica que es vivia a Europa; no passà dels Pirineus, però en el seu viatge establí contacte i amistat amb diversos bisbes de la península, els quals apreciaren la seva saviesa.

Retornat a Còrdova, aviat va xocar amb les normes establertes per l'emir Abd al-Rahman II: aquest era de tarannà conciliador i va aplicar una tolerància religiosa; deixava que cadascú practicàs les seves creences i només demanava als cristians que no fessin proselitisme atacant l'Islam. Aquest *status quo* fou generalment acceptat, fora de casos aïllats d'individus que amb les seves provocacions cercaven el martiri; fins i tot el metropolità de Sevilla, un tal Recafred, declarà que no fossin considerats màrtirs sinó malfactors i excomunicats els qui, amb insults i burles del profeta Mahoma, fossin causa de la pròpia mort. Eulogi atacà aquesta postura pactada i bona prova d'això és una de les seves obres, *Exhortatio ad martyrrium*, encoratjant al martiri.

Sovint a sant Eulogi se'l qualifica com a arquebisbe de Toledo i efectivament per la seva fama fou elegit per a tal càrrec, però no arribà a prendre possessió d'aquesta seu ja que fou empresonat a Còrdova i castigat a mort per condemnar públicament els errors del profeta i burlar-se de la credulitat dels musulmans. Morí decapitat.

Bon llatínia, entre les seves obres trobam *Documentum martyriale*, *Memoriale martyrum* i *Apologeticum pro martyribus*; per aquests títols és bo de veure que el martiri va ser el *leit-motiv* de la seva vida i de la seva obra. La seva festa se celebra l'11 de març.

Una passejada, dues estampes...

Una passejada des de la finestra de ca nostra, en companyia d'en Pla i amb l'eufòria continguda que provoca la nevada. Els horitzons són reduïts, però la neu els eixampla:

«(...) Veig caure les volves, espesses. El cel és d'un color de nata muntada, molt densa, lívida (...) Les volves cauen verticals i continuades, com si estiguessin habituades a caure sobre aquesta terra. Gran calma de vent. Les coses tenen una immobilitat aturada, impassible.

L'espectacle és fascinantador..

És possible.

I quin silenci!»

(Josep Pla. *Les hores*)

Individualment tots tenim fites, bones i dolentes, que ens ajuden a situar-nos dins el laberint del pas del temps. I les fites col·lectives? Volen que recordem referèndums tanmateix inútils, però nosaltres recordam les nevades. En el fons, el silenci s'imposa a la remor.

Número 51, març de 1985

Pel març del 85, *es saig* presentava a la portada un dibuix de Víctor Andreu referent als Darrers Dies i es tancava amb la Xerradeta, feta a Bernat Lliteres Mulet, amb el tema de l'apicultura. L'entrevista es va fer amb motiu de l'homenatge a mestre Melcion Gelabert "Calina" per part de l'Associació Balear d'Apicultura. En Bernat recordava les innovacions introduïdes pel "mestre de beies", mestre Melcion, i aprofitava per parlar de les activitats de l'associació i dels problemes que té aquest art de les abelles a Mallorca per culpa del clima i de les irregularitats en la floració.

Un tema que tractaven críticament en Calaix desastre i n'Andreu Majoral era la decisió de la Delegació del Govern Central de tancar les emissores de ràdio lliures i la prohibició d'instal·lar un repetidor a Alfàbia per rebre el senyal de TV3. De totes maneres, amb el temps es van vèncer les traves legals i Voltor col·locà el repetidor a base d'aportacions de particulars.

No recordam cada mes les col·laboracions habituals: en Toni Garau amb Solcar ("Com antics sermons de quaresma"), n'Alexandre Pizà ("Varices"), el manescal Antoni Munar ("Gastroenteritis hemorràgiques canines"), en Xesc Oliver que reflexionava sobre si "Interessa que hi torni haver una escola a Pina?", en Joan Trobat a Esports (el futbol anava malament), Passatemps, M'han dit que diuen, Obres il·legals?, etc.

La revista es feia ressò de la mort del poeta Salvador Espriu: recollia els parlaments amb motiu del pas de la flama de la llengua per Algaida. Les Cròniques Municipals ens assabentaven que el pressupost de l'ajuntament per al 1985 era de 37.841.420 pessetes i en Climent Garau s'afegia amb una glossa al record que el mes anterior havíem dedicat a mestre Llorenç Batle.

Pel que fa a fotos antigues, una de l'any 39 mostrava un racó de la plaça (Can Caragol, Forn de can Tomàs, ca madò Perugueta), una altra era una orquestrina de n'Alberto amb un grup de jovenetes, que ja no ho són tant, i una altra de la banda de música a la creu de can Vicó dels anys 30.

La proenga *Vinca difformis* Pourr.

Etimologia

El nom genèric, *Vinca*, deriva del llatí *vincire* que significa lligar, fent referència a la presència de tiges sarmentoses que s'entremescelen entre si.

Descripció

Planta de la família de les Apocinàcies. És un arbust (camèfit) que sovint s'enfila una mica pels troncs dels arbres o por les parets, tot i que no és una vertadera liana. És una planta glabra, sovint una mica lluent. Les tiges són radicants, arriben a assolir els 2 m de longitud, però sempre ajagudes, la planta no sol sobrepasar els 50 cm. Les tiges floríferes, per

contra, són dretes i més curtes, fins a 30 cm. Les fulles es troben en disposició oposada. Són glabres, una mica coriàcies, gruixudetes, lluints, de forma oval-lanceolada, arrodonides a la base. Les flors es troben disposades de forma solitària a l'axil·la de les fulles, són grosses (3-4 cm de diàmetre), de color blavós, disposades sobre peduncles més curts que les fulles i una mica més llargs que la corol·la. Aquestes flors presenten un calze format per 5 sèpals soldats amb els lòbuls linears, i una corol·la constituïda per 5 pètals soldats, la seva part lliure s'obre formant com una espècie de molinet de 5 aspes. L'androceu està format per 5 pètals inclosos dins de la corol·la. El gineceu és súper. Els fruits són fol·licles, amb moltes llavors.

Floreix entre els mesos de febrer i maig; fructifica poc després.

És una planta de llocs humits, especialment lligada a torrenteres i fontetes, de tal manera que és molt comú trobar-la lligada als arbres propis d'aquests indrets (oms, polls, platers, etc).

La seva distribució és mediterrània septentrional. A Balears viu a totes les illes, excepte la de Formentera, i és una espècie molt comuna. A Algaida no és rara però tampoc molt abundant. L'he localitzada aquí i allà, però sempre lligada a indrets humits.

Usos tradicionals

És una planta usada com a ornamental, per cobrir àrees ombrívols o humides; en cas de no haver-hi prou humitat, requereix reg. La proenga presenta un cert nivell d'alcaloides, tant a les tiges com a les fulles, que presenten funció hipotensora, principalment a causa que inhibeixen la funció de l'adrenalina. Antigament, a alguns països mediterranis s'usava la proenga per fer penjolls per adornar les nines que morien; així mateix, les fulles eren usades com a astringents. Com en totes les plantes en general, i en les que contenen alcaloides en particular, se n'ha d'evitar l'ús que no estigui guiat per un professional de la medicina.

Fa 611 anys

Era el 1394, quan Arnau Desbrull obtingué del bisbe de Mallorca, Lluís de Prades, llicència per edificar una capella amb altar i campana sota el patrocini de sant Honorat al Puig de Randa. És l'ermita més antiga de Mallorca.

Fa 343 anys

Una epidèmia de pesta matà a Algaida una cinquantena de persones i obligà a crear el cementiri dels apestats a les garrigues de Binicomprat. Això va passar l'any 1652.

Fa 218 anys

Segons un cens de població fet l'any 1787, Algaida tenia 2828 habitants, dels quals només 429 tenien més de 50 anys, és a dir, poc més d'un 16%.

Fa 168 anys

Era l'any 1837. Es fa un inventari de "caudales, oro y plata labrados" de les esglésies d'Algaida, Pina i Randa. Els objectes inventariats són molt pocs, uns pocs de plata i cap ni un d'or.

Fa 131 anys

Primera referència que hem trobat dels nostres cossiers. Per a les festes de sant Jaume del 1874, l'Ajuntament assigna 150 pessetes "teniendo que hacer nuevos, de dicha cantidad, los vestidos de los cosies". Els vestits devien ser ja molt vells i això que aleshores els devien fer durar molt.

Fa 109 any

A finals del segle XIX, el 1896, s'estableix el "puesto" de la Guàrdia Civil; era un grup de cinc guàrdies civils a cavall.

Fa 73 anys

Era en temps de la Segona República (1932). L'ajuntament compra el terreny per construir-hi l'actual quarter de la Guàrdia Civil. El projecte de l'edifici fou de l'arquitecte Carles Garau i el mestre d'obres Guillem Servera Crespí.

Fa 34 anys

Es construeix l'actual camp de futbol per iniciativa dels anomenats Socis Fundadors, un total de trenta que aportaren 3.000 pessetes per hom. Això succeïa l'any 1971.

Els protagonistes de la cooperació

Tenir l'oportunitat de realitzar una immersió a dos dels països d'Amèrica Central, on des de Mallorca es coopera des del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, suposa un impacte que obliga a l'anàlisi del que s'està realitzant, condiciona la visió prèvia a la visita, reorienta la capacitat de sensibilització i comporta un compromís.

Durant més de quinze dies, una delegació de responsables polítics i tècnics de diversos municipis de l'illa, de la UIB i del Consell de Mallorca, poguérem compartir a El Salvador i Nicaragua un bon grapat dels projectes que des de Mallorca s'impulsen mitjançant l'aportació institucional que es gestiona des del Fons. Certament, una oportunitat molt estimable per tal de conèixer el sentit i valor de la cooperació que, generada des de Mallorca, es desenvolupa a Amèrica Central.

No és el primer cop, cada any un grup de mallorquines i mallorquins es mobilitzen i cerquen conèixer amb proximitat els llocs on sovint hi han germinat projectes i agermanaments amb pobles i grups de la nostra illa. Ja són molts els topònims d'allà que sonen entre nosaltres com a pobles germans: Telpaneca per a Inca, Totogalpa per a Artà, Nueva Segovia per a la Mancomunitat Pla de Mallorca, entre moltes altres accions germanes.

El que copsa, no obstant, d'una trobada amb aquest pobles no és senzillament la fàcil sensibilitat que ens pot moure el cor o la llàgrima fàcil. El que realment ens mobilitza és la seva capacitat de lluita, la seva i no la nostra. I ens sorgeix la primera gran pregunta: qui ajuda a qui? Amb un posicionament de països europeus i desenvolupats ens podem trobar en una postura errada respecte al rol a dur a terme en els processos de desenvolupament. Des d'una posició fàcilment paternalista, ens podem trobar ubicats en un àmbit d'ajut benèfic i assistencialista. Des d'una perspectiva de suposada fortaleza intel-

lectual, política i econòmica, ens pot ser fàcil relliscar en una posició de donar, abocar,... uns recursos que aquí tenim sense un esforç extremadament exagerat i així canalitzar alguna de les nostres sensibilitats de pobles ben dotats.

I encara més fàcil, des de la nostra perspectiva europea mediterrània, ens podem trobar temptats a dirigir accions de "millora de les seves condicions de vida", sense consultar, sense proposar, sense donar la paraula. Ens podem creure amb el poder de fer, de dirigir, encaminar, des de la nostra visió cultural. Ens podem trobar satisfets, sempre que considerem que nosaltres, a més de poder donar els recursos, tenim la raó.

Segurament, el que no és tan fàcil és activar processos de coparticipació, actituds i aptituds de corresponsabilitat. Activar processos de desenvolupament on les primeres i principals protagonistes siguin les comunitats locals. Elles, i no nosaltres, coneixen les necessitats. Elles, les persones que viuen i han viscut el dia a dia i els processos de desenvolupament de cada zona, saben el que és precís per al seu desenvolupament local, per a la millora de la sanitat, l'educació dels infants, l'apoderament de la dona amb un paper de vital importància dins la vida comunitària, l'enfortiment de les municipalitats, l'enriquiment de la vida comunitària.

Amb els nostres ulls europeus, procedents d'un espai del món amb un desenvolupament envejable, a cops se'ns fa difícil entendre el que allà és el millor per crear oportunitats de millora de la qualitat de vida. Sovint ho veim amb els nostres ulls, amb el filtre d'una societat acomodada, on en tot cas els desequilibris existents, sense cap dubte en tenim, provenen d'uns altres aspectes socioculturals i polítics. Des d'aquesta òptica, sovint ens costa d'entendre que els protagonistes de la història són les dones, els infants, els joves, els homes de cada comunitat. Nosaltres, com a cooperants, directament o indirecta, només en som una llavor, un ferment en el millor dels casos, en cap cas podem pretendre ser-ne els protagonistes.

Pere Fullana Falconer, sociòleg
Regidor de l'Ajuntament d'Algaida

Els Cossiers informen

Tal com informàrem en anteriors edicions, durant el mes de desembre de l'any passat va estar obert el termini d'inscripció per a tots aquells joves d'Algaida interessats en formar part dels Cossiers d'Algaida. A resultes d'aquesta convocatòria, el passat mes de febrer començaren a assajar en Francesc Cerdà Cabot, na Maria Laura Ferragut Jaume, en Mateu Juan Mesquida, en Guiem Mascaró Fullana, en Joan Mascaró Fullana, i en Gabriel Polo Llaneras. A tots els desitjam molta de sort i que ben prest els poguem veure fent rotlo per sant Jaume o per sant Honorat.

Nova inscripció

Amb la finalitat d'intentar cobrir els quatre llocs que quedaren buits en l'anterior convocatòria per a nous cossiers, obrim un nou termini d'inscripció segons aquests bases:

Requisits:

Jove d'Algaida major d'edat.

Es precisen:

4 cossiers. Els al·lots interessats han de formalitzar un full d'inscripció.

Llocs d'inscripció:

Matins: Oficines de la Casa de la Vila

Horabaixes: Biblioteca Municipal.

Termini d'inscripció:

De dia 1 a dia 23 de març de 2005.

Informació important:

En cas d'haver-hi mes de quatre persones inscrites que les que es precisen, es triaran els 4 nous cossiers mitjançant un sistema de sac i sort. En aquest cas el sorteig tindrà lloc dissabte dia 26 de març a les 12 hores a la Casa de la Vila.

Activitats previstes

Excursió:

Dia 13 de març, després de passar per les possessions de Fartàritx des Racó i Fartàritx Gran, pujarem a la **Cuculla de Fartàritx**, un puig situat dins el terme de Pollença i que té uns 700 metres d'altura. La sortida serà des de la plaça a les 9 h.

Situats davant del Puig Caragoler de Femenia, aquí teniu tot el grup que s'animà a fer l'excursió del passat mes de febrer.

Jaume Fullana Fiol

de can Fava

1. Presentació:

El meu nom és Jaume Fullana Fiol, em diuen *de can Fava* i per part de la meua mare *des Molí des Mostatxet*. Hem tengut 5 fills: na Catalina, en Pere, na Miquela, n'Antònia i na Joana Maria i aquests ens han donat 9 néts.

2. Infància:

De la meua infantesa són moltes les coses que em venen al cap. Record que jugàvem a bolles, a plantat, a raia, que són jocs molt entretinguts; quasi sempre anàvem a jugar a can Carrintar. També record que amb els amics férem, dins una finca de devora el torrent de la Torreta, una pista per córrer i veure qui era el més ràpid.

De petit vaig anar a ca les monges, amb sor Victòria, després ja a les Escoles. Hi vaig anar fins als 9 anys i vaig tenir per mestre en Miquel Servera, que, sense tenir la carrera, era tan intel·ligent que ens feia classes i això que ell era molt jovenet. Vaig aprendre molt amb ell, que després va entrar a una acadèmia militar i va anar pujant molt amunt, era molt llest! El record amb molta estima. A partir dels 9 anys, de dia feia feina de pagès amb mon pare, però els vespres anava a repàs amb D. Guillem Porcel, D. Miquel Balaguer i amb el darrer que vaig anar va ser D. Alfonso fins als 17 anys. M'agradava molt aprendre.

3. Joventut:

La meua joventut la relacion per complet amb n'Antònia, la meua dona, que està devora nosaltres, ja que només tenia 18 o 19 anys quan em vaig enamorar d'ella i n'Antònia en tenia 16 o 17. (N'Antònia li fa recordar el camp de futbol que hi havia a la tanca de na Raconera, on ara és el velò-

drom, i conta com a anècdota curiosa que el dia que es va inaugurar, i que ella tenia devers 4 anys, va ser ella que va fer el xut a la pilota). Els entreteniments eren sobretot els diumenges horabaixa: el passeig fins arribar a veure passar el tren amb la meua al·lota, n'Antònia i també anar al camp de futbol.

4. Feines o ocupacions:

La meua feina de jove sempre va ser de pagès. Vaig fer el servei militar a son Sant Joan, a aviació, i vaig dur sort perquè em va tocar un tal general Frutos, que solia rebaixar temps de servei, i així va ser: només en vaig fer un any i mig.

En acabar vaig continuar fent de pagès, als 25 anys em vaig casar amb n'Antònia. Era dura la feina d'aquell temps al camp, sobretot en temps de batre; record que un any en vaig perdre de quilos...

5. Invent o avançament més important per la humanitat:

L'electricitat, amb l'electricitat va començar el progrés.

6. Invent o avançament més important per a vos:

Per a mi els motors, sobretot la batedora, va facilitar molt la feina.

7. Persona o personatge més important per a la humanitat:

D'al·lot vaig llegir la història del Cid Campeador i de llavors sempre l'he trobat positiu.

8. Persona o personatge que admireu:

Aquesta és la pregunta que tenc més clara, per a mi D. Joan Pizà, metge d'Algaida. Durant una any sense faltar ni un dia, va venir a ca nostra a la Torre a visitar i cuidar la meva germana que estava malalta, tant si feia fred, calor, pluja o vent, venia amb la bicicleta o a peu. Després, ja quan teníem els fills, na Joana Maria, la més petita, va ser molt delicada i el vaig veure visitar-la dues i tres vegades al dia, així que amb l'admiració que li tenim, afegesc tot el meu agraiment.

9. El fet passat al llarg de la vostra vida més important per a la humanitat:

Quan finalitzà la guerra, l'any 39.

10. El fet més important dins la vostra vida:

El dia que em vaig casar i el naixement dels nostres 5 fills.

11. Amb el temps, digau-nos una cosa que hagueu millorat:

Tenc més tranquil·litat i més qualitat de vida, anam d'excursions i ens ho passam molt bé.

12. Amb el temps una cosa que hagueu empitjorat:

Em sent més cansat, tot em costa més, ja sabeu, els anys no perdonen.

13. Per qui, històric o actual, posaríeu la mà al foc:

Per n' Antònia, la meva dona, pels meus 5 fills i els meus 9 néts.

14. Amb qui, històric o actual, no aniríeu fins al cantó:

Fins a hores d'ara hi he pogut anar amb tothom i així m'agradaria que fos sempre.

15. Què faríeu si fóssiu el conseller d'agricultura del Govern Balear?

L'agricultura a Balears està tan malament que quasi us puc assegurar que no voldria mostrar ni xerrar en públic, per la mala ferida que trob que té.

16. Un defecte vostre:

Em diuen que no ajud a n' Antònia en les tasques de la casa, és que la meva tasca és el camp.

17. Una virtut:

Potser he fet feina amb molt de gust, encara m'agrada anar-me'n 2 o 3 hores a les finques a feinejar.

18. Una il·lusió:

Que Déu ens doni vida i salut a tota la família per poder celebrar amb alegria els nostres 50 anys de casats a finals d'octubre.

19. Una queixa:

Més que una queixa, faig una crida a l'ajuntament perquè millori els camins de fora vila, que bona falta fa; com també més vigilància per a aquells cans que van a lloure i que són un gran perill per a tots els que anam a caminar o en bicicleta. Ho dic per experiència, un canot se'm va abordar i no les tenia gens segures, em vaig espantar molt, convindria que estiguessin més controlats.

20. Una preocupació:

La joventut, pas pena per ells, hi ha coses que em fan por i no m'agraden gens.

21. Un consell:

Fer les coses bé, que mai un no se'n penedeix.

22. Un racó d'Algaida que us agradi:

El carrer de la Quarterada.

23. Un racó d'Algaida que no us agradi:

El cementeri, pel que significa.

24. Una raó per viure a Algaida:

Perquè hi vaig néixer i hi he viscut sempre.

25. Una raó per no viure-hi:

No trob cap raó.

26. Un defecte dels algaidins:

No tenc res a dir de ningú.

27. Una virtut dels algaidins:

Fa bon viure amb els algaidins.

28. Triau un dia de la setmana. Per què?

Ara sé cert que us sorprendré, idò el dia més pesat per a mi és el diumenge, m'agraden més els altres dies perquè duc el meu ritme.

29. Triau-ne un de dos: Hivern o estiu.

Quan era jovenet m'agradava més l'hivern, però d'ençà que estic jubilat preferesc l'estiu ja que puc enganar més la calor que abans, quan feia feina.

30. Triau-ne una de tres. A Mallorca qui necessita més ajuda: turisme, indústria o agricultura.

La indústria. I no us estranyi, amb la meva resposta veureu perquè no voldria ni sortir al carrer si fos conseller d'agricultura i és que consider que està tan enfonsada que ja ni se la pot ajudar, molt al meu penar.

31. Triau-ne un de quatre: Cereals, ametlles, garroves o hortet?

L'hortet, al moment que vivim és el més rentable.

32. Com arreglaríeu el problema del trànsit dins Algaida:

Una manera d'arreglar-lo seria, tal volta, que l'ajuntament compràs quatre finques de diverses quarterades als 4 punts limítrofs a les sortides d'Algaida, que tot el poble fos només per a via-

nants, només podrien entrar cotxes per casos excepcionals i màxim una durada d'una hora d'estacionament.

33. Què us suggereix la paraula: pagesia...

Pagesia per a mi és una paraula passada de moda i em dol el cor de dir-ho. Per tant, com que l'he estimada durant la meua vida i el que ha representat per a mi, em fa llàstima quan vaig a caminar i veig finques tan abandonades.

34. Si heu sentit l'expressió "no sortir del sol" què vol dir?

Que un fa bonda, una persona que es desbarata li deim "ha sortit del sol".

35. Si poguéssiu fer un únic miracle (no personal) què faríeu?

Què tot el mon visqués com a bons germans. Segur que la majoria de problemes s'haurien acabat. N'hi ha ben a bastament per viure tothom dignament.

36. Què us hauria agradat què us haguéssim demanat?

Voldria recalcar que als 11 anys vaig fer feina a Bonisa. Una altra vegada, don Joan metge m'anivava a fer feina a fora de ca nostra per tenir la seguretat social, eren temps de la malaltia de la nostra filla i beneïda l'hora que el vaig escoltar.

37. Voleu afegir qualche cosa?

Trob que podem acabar. Sabeu que us n'he contades de coses aquest vespre!

38. A qui us agradaria que féssim aquestes preguntes el mes que ve:

A en Mateu Gili.

39. Per acabar ens heu de fer una glosa:

Qui és senyor que dugui guants
i si és amo mocador
i si és fill d'arrendador
que dugui calls per ses mans.

Moltes gràcies i bones noces d'or el proper mes d'octubre.

**Margalida Tomàs Fornereta
Miquel Rafel Molleta**

Proposta del regidor del PSM-EN a l'Ajuntament d'Algaida referent a les escòries per utilitzar-les a la carretera C-715

Davant l'anunci del Departament de Carreteres del Consell de Mallorca, per tal d'utilitzar les escòries resultants de la Planta Incineradora de Son Reus, per ser abocades a les obres del Desdoblament de la C715, és pel que es volen fer les següents consideracions.

Primera. A l'estudi d'impacte ambiental, aprovat per part del Consell de Mallorca, i presentat pel seu Departament de Carreteres, enlloc i en cap dels seus articles, s'anomena la possibilitat d'utilitzar escòries resultants de les cendres provinents de la Incineradora de Son Reus, per tant, en els resultats d'aquest estudi, no s'hi avalua cap tipus de risc.

Segona. És d'una importància fonamental conèixer les conseqüències que poden produir en el subsòl i en el medi l'aplicació d'aquestes escòries, per tant s'han de realitzar tots els estudis tècnics i científics que certifiquin la salubritat sobre les persones, l'hàbitat, el medi, el subsòl, els aqüífers, els camps de conreu, etc.

Tercera. L'abocament de les escòries sobre determinats terrenys pot generar acumulació de metalls pesats – presents a les escòries- en el subsòl, per tant, es pot perllongar durant generacions la seva perillositat contaminant. Molts més, si es té en compte que un vial de la grandària d'aquest desdoblament ja produeix per si mateix un impacte en la recollida d'aigües pluvials, per tot seguit, canalitzar-les cap a albellons, síquies i torrents que són els que proveeixen d'aigua els aqüífers.

Quarta. El reciclatge o la utilització d'aquestes escòries ha de garantir, primer de tot, l'impacte sobre les persones i el medi, i segon, la durada del poder contaminant dels metalls pesats que hi són presents i quines conseqüències podran provocar en el futur. Per tant, qualsevol alternativa a la que ara hi ha planejada – l'acumulació a la planta Incineradora de Son Reus- sempre ha d'anar acompanyada de la garantia que el seguiment i avaluació de l'impacte que pugui produir sempre anirà certificada tècnicament i científicament.

Per tant, el regidor del PSM-EN a l'Ajuntament d'Algaida proposa al ple el següent acord:

- A. Que el Departament de Carreteres del Consell de Mallorca, realitzi un nou estudi d'impacte ambiental del Projecte de Desdoblament de la C715 Palma-Manacor, on s'inclougui la possibilitat d'utilitzar escòries provinents de la Planta Incineradora de Son Reus.
- B. Que abans de que hi hagi cap resolució científica que garanteixi la salubritat de l'aplicació d'escòries a aquesta obra, no es faci cap tipus d'abocament sobre el traçat d'aquest projecte ni en cap zona de domini públic.
- C. Sol·licitar del Consell de Mallorca, un certificat tècnic i científic de la salubritat d'aquestes escòries sobre el medi i les persones.
- D. Comunicar el present acord al Consell de Mallorca, a la Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears i als ajuntaments afectats pel Desdoblament de la C715 Palma-Manacor.

Baula 14

Bon dia i bona hora! Com va estimats lectors? Aquest mes tenim a la baula un personatge molt involucrat amb el món del futbol d'Algaida, ho recordau? I per això hem anat fins al camp per xerrar amb ell, però és un al·lot molt ocupat i va haver de deixar la feina per nosaltres. No sabem si precisament per això va xerrar tan poquet o perquè és tímid per naturalesa! Ja ho veureu, li intentàrem estirar la llengua però no donà resultat. Així i tot val la pena llegir el que ens va dir, no fa falta xerrar molt per dir coses interessants!!

Nom i malnom (si en tens i vols que t'hi coneguim).

Som en Guillem Nicolau i me diuen "Palomo".

Edat i signe de l'horòscop.

Tenc 26 anys i som Bessons.

Conta'ns una miqueta què fas, a què et dediques?

Ara duc el bar del futbol i entre setmana solem fer festes d'aniversari al bar mateix. Aquesta setmana, per cert, n'he tengut quatre i per aquí els nins tenen més espai per córrer, només frisen de berenar aviat per sortir pel camp. També per Pasqua i a l'estiu organitzam un torneig de futbol 7, a més estic al quiosc de la piscina,... L'únic dia que tenim tancat és el dia de la Pau.

Darrer llibre que has llegit?

La niebla y la doncella. El vaig llegir l'estiu passat al quiosc, per passar un poc el temps... perquè em passa molt a poc a poc allà!! Però no tenc idea de qui és l'autor, no me'n record...

Recomana'n un que t'hagi agradat.

Es deia *Solaris* i el vaig llegir quan anava a l'institut, quan era jovenet... És un llibre de ciència ficció, però no me'n record molt bé de què anava... (ueep! No li devia agradar tant, tampoc... no el va marcar molt... perquè que no se'n recordi...)

Darrer CD que has comprat?

Los años del éxito, però ja fa quatre o cinc anys que el vaig comprar... ara tots són pirates!! (Pels llibres no té memòria, però en canvi s'ha recordat d'un CD de fa 5 anys!!)

Recomana'n un.

Qualsevol del Canto del Loco.

Darrera pel·lícula que has vist?

El aviador (i és bona??). Sí però al protagonista el fan molt maniós, massa. Per exemple, no dóna la mà a segons qui, o que per obrir una porta ha d'agafar un pedaç... És bona, està basada amb un fet real, però l'únic defecte és que això ho exageren massa! Ho fan molt descarat!

Quina t'ha agradat més?

Qualsevol pel·lícula d'en Bruce Willis...

Programa de televisió preferit?

Crónicas Marsianas!

Quina era la sèrie de dibuixos animats que t'agradava més?

Los autos locos i *Bola de drac* (un clàssic i una novetat!)

Quin tema actual et preocupa més?

La violència que hi ha a l'esport, el maltractament a les dones i els abusos a menors. (Té les idees clares, diu l'essencial i pus!)

Quan arriba un cert punt en què el públic es fica molt amb l'àrbitre, hi ha trull i a vegades són al·lots de 7 anys que juguen, amb el públic que es posa a insultar... a davant l'al·lot... és un poc trist...

això arriba a cansar... per això...no tornaria pus mai més al futbol!

Quin moment històric t’hauria agradat viure? Per què?

Jo què sé!... A l’edat de pedra, per fer la moneda!! (I això també ho pots fer ara! Fora por!) Ja... però m’hauria estimat més fer-ho en aquell temps! (Home, és cert, estaria més dins el context!)

Persona o personatges que admiris? Per què?

En Carlos Latre, que és un imitador de personatges... O una altra persona és la meva fillola de 17 mesos, per tan espavilada com és!!

Acaba o comença la frase:

Quan t’aixeques amb el peu esquerre...

...mmm... serà un dia que em sortirà quasi tot malament... Cauré o em passarà qualque cosa, o ens faran una “golejada”...

Un animal.

Un gorrió... N’hi ha molts per aquí... (Alça curro... Aquesta sí que és bona, ens ha vengut de nou!)

Una mania.

Mmm... solc menjar molt aviat. No és que mengi més que una altra persona, però sí més aviat! Ja sé que no és “lo seu”... però tenc aquesta mania!

Un defecte.

Som bastant desordenat, a la meua habitació hi tenc una taula, on hi tenc l’ordenador, i hi ha papers per tot i CDs... qualque dia ho hauré d’ordenar un poc, perquè si no ma mare... (Tranquil... no passa res... aquestes coses basta que es facin un pic cada...)

Una virtut.

“Que las mato callando”

No podries estar un dia sense...

...escolltar música.

Fes un pla per a dissabte horabaixa.

(Hem decidit canviar l’opció del diumenge per la d’un dissabte, per veure si així les respostes que ens proposen són més variades, perquè realment ja estàvem un poc avorrits de tenir sempre els mateixos plans...)

Anar a cas *català*, n’Isaac, a mirar una pel·lícula o jugar amb la consola... Abans d’anar a pla-

ça sempre pas per allà perquè sempre hi ha qualcú.

Una il·lusió.

Mmmm... molta de gent contesta que li toqui la loteria... però, no ho sé, una il·lusió seria per exemple un món perfecte, fora guerres, fora malalties i amb més igualtat entre els éssers humans! (Compartim aquesta il·lusió, però malauradament és gairebé impossible que es compleixi!)

Una queixa.

Em queix que hi ha al·lots que al vespre boten al camp de futbol i fan desastres!

Tria’n una de:

rosses o morenes

No som gelós, m’és igual... però... rosses

carn o peix

Carn

ciències o lletres

Mmm... cap de les dues coses!! Però, quan a mon pare li arriben les lletres del banc, està tota la setmana emprenyat!!

diari o ràdio

La ràdio, l’escolt molt poc. Si vull sentir res pos un CD... Millor diari.

esport o bar

Esport (si... però des de dins el bar!!)

Barça o Madrid

Madrid!

blanc o negre

Blanc

circumval·lació o trànsit per dins el poble

M’estim més circumval·lació

cotxe o a peu

Cotxe!! (Uff... sí, vaja manera de fer esport!!)

whisky o ginebra

No som molt bevedor, però si he de triar entre les dues, preferesc ginebra.

Travessaries el carrer:

per topar-te amb...

...qualsevol jugador del Madrid, qualsevol gal·làctic!!

per no topar-te amb...

...qualsevol jugador del Barça, ni en Ronaldinho, a no ser que el fitxàs el Madrid! Que en aquest cas seria pel primer que el travessaria!! (Aquest Guillem! Sempre fa voltes al mateix tema!! No en sortim del futbol!)

Si fossis:

una dona...

...duria tacons tot lo dia per ser un poc més alta!! I també duria a retxa als homes!!

el rector d'Algaida...

...faría que els més joves anassin un poc més a missa (però com??)... No ho sé. Per exemple, faría tancar els pubs a les 3 o a les 4 del matí! (Ves... com si el rector tengués poder per fer això!! A més, crec que passaria el contrari, la gent se't posaria en contra... i encara tendries menys "clients"!)

el batle d'Algaida...

faría una escola molt més grossa, perquè aquesta que tenim s'està quedant petita i també faría aparcaments soterranis a la plaça!!! (Alaaaaa!!!! Pareixeríem Palma!!)

Un racó d'Algaida que t'agradi.

El camp de futbol mateix! (No fotis?)

Un racó que no t'agradi.

Quan era petit era l'escola! I ara en aquests moments no en tenc cap!

Una raó per:

viure a Algaida...

que és un poble bastant tranquil, s'hi pot dormir bastant bé!!! (I això es important!!)

no viure a Algaida...

Que demanen una milionada per les cases!! Són capaços de demanar-te una barbaritat per una casa que encara, a més, te n'has de gastar molts més per reconstruir-la! (Això és massa cert!! És allucinant!)

La gent d'Algaida és...

La que jo conec és simpàtica, agradable i "marxosa"!!

Fins que em treguin! (No frisa!)

Ordena (de més a menys important): doblers, salut, feina, amor, poder.

Salut, feina, amor, doblers i poder.

Què et preocupa més (de més a menys): atur, inseguretats ciutadana, sida, droga, accidents de circulació ?

Inseguretats ciutadana, atur, accidents de circulació, droga i sida

Ens sabries dir a quina verge està dedicada la rèplica d'un famós santuari francès que es troba a la possessió de Son Perot de Pina?

(Uff... li hem donat mil pistes... i mira que podia començar a dir noms, però no!! Només en va dir un...) Santa Llúcia mateix! (No! És un lloc on molta de gent hi peregrina, a més és un nom francès,... Sopes??) Sí, digueu-m'ho vosaltres... (és la Mare de Déu de Lourdes!!)

Què més t'hauria agradat que t'haguéssim demanat?

Jo crec que així ja està bé!

De qui t'agradaria saber aquestes coses per entrevistar-lo el següent mes?

De na Xisca "Palomina"... per saber una mica més d'ella. Som més amic del germà que d'ella.

Vols afegir qualque cosa?

M'ho he passat molt bé, ha estat molt divertit i... fins una altra!

Molt bé!! Ja hem conegut una altra víctima. Haureu comprovat el que ja us havíem avisat: en Guillem és un home de poques paraules, o almenys ho ha estat amb nosaltres. Gràcies per haver-nos fet un raconet a la teva agenda tan atapeïda!! A nosaltres ens ha valgut la pena l'experiència i esperam sincerament que tant a tu com als lectors també! Fins el mes que ve i bones festes de Pasqua!

Guillem Fiolet
M. Magdalena Molleta

Fins quan fas comptes viure a ca teva?

Algaida amb el sud-est asiàtic

La mobilització del poble d'Algaida Pina i Randa envers el sud-est asiàtic està resultat francament molt generosa. A l'hora de redactar aquestes notes, la comissió de treball de la xarxa impulsada per l'Ajuntament, Regidoria de Serveis Socials amb l'Associació Algaida Solidari, està preparant els detalls de la Festa de la Solidaritat del dia 5 de març a la plaça. Una festa que ha de permetre continuar fent aportacions per destinar a la reconstrucció de les zones afectades pel tsunami i, a la vegada, celebrar que totes les entitats del municipi han fet possible recaptar una quantitat molt considerable de doblers.

Aquestes són les xifres a hores d'ara (febrer 2005):

ACTIVITAT	EUROS
Recaptació a la parròquia a la missa de Sant Honorat	1.249,50
Resultat de la venda de tiquets a les torrades Sant Honorat i Sant Antoni	2.862,33
Recaptació de les Caixes Solidàries	2.386,05
Aportacions del regidors indemnitzacions 3r trimestre de 2004	5.513,00
TOTAL	12.010,88

La festa del dissabte 5 de març ens ajudarà a arrodonir una xifra ben important, que ben segur s'incrementarà amb aportacions ja anunciades per part d'altres entitats.

Cal remarcar que totes les entitats i comerços del municipi estan prenent part activa d'una altra manera, fent costat, aportant ajuda, divulgació, etc.

La tasca de reconstrucció per aconseguir la normalització de la vida social, familiar i socioeconòmica de la zona serà llarga. Serà necessària la cooperació constant en el temps. Per això, continuarem donant suport als pobles del sud que pateixen la pobresa, l'explotació, la desigualtat, els efectes d'una globalització desequilibrada.

Es recorda que la totalitat de les aportacions del municipi d'Algaida s'estan canalitzant mitjançant el **Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació** per tal de destinar-la als projectes de reconstrucció amb els quals treballa la **Fundació Vicenç Ferrer**.

CONCERT DE CLOENDA DE LES ACTIVITATS DESTINADES A L'EMERGÈNCIA AMB EL SUD -EST ASIÀTIC

**Diumenge de pasqua
27 de març de 2005**

**Concert a càrrec
del quintet de metall
CING DE BRAS**

**A les 18.30h
a l'església d'Algaida**

**Amb la col·laboració de la
MANCOMUNITAT PLA DE MALLORCA**

Estudi dels oceans d'anells

A finals dels anys 50, Arthur C. Clarke, un dels autors més famosos dels llibres de ciència ficció, per exemple, *2001: Odissea a l'espai*, va publicar *Càntics de la llunyana Terra*, una obra on presentava una grua espacial capaç d'elevat càrregues de materials des de la superfície de la Terra fins a una nau en òrbita, mitjançant un cable elevador. Anys després ens sorprengué amb *Les fonts del Paradís*, on es construïa un ascensor espacial, com una torre fins a l'espai. Pareix una idea absurda? Doncs, ja fa un temps que s'estudia la possibilitat de construir una màquina semblant capaç d'elevat material des de la superfície del planeta fins a l'espai, amb la mateixa facilitat que un ascensor d'un edifici, i sense la necessitat d'utilitzar els perillosos coets ni propulsors que contaminen l'atmosfera. És increïble, no? Doncs s'ha calculat que amb la tecnologia actual, es podria muntar un aparell d'aquests en uns 20 anys aproximats, i per un preu inferior a una estació espacial!!

L'ascensor espacial consistirà en un satèl·lit en òrbita entorn a la Terra (com molts dels que ja hi ha), però que estarà unit al nostre planeta mitjançant un enorme cable enganxat en algun lloc de l'equador. La càrrega pujaria fins a l'espai mitjançant un "vagó" que "escalaria" lentament pel cable, d'una manera semblant a com ho fan els trens per uns rails. El problema ha estat trobar un material que suportàs l'enorme tensió que ha d'aguantar aquest cable ancorat a la Terra, però un nou material variant del carboni, el fulleré, pareix ser la solució, ja que sembla que uns tubs

d'aquest material són més resistents que l'acer!

Aquest ascensor estalviarà als astronautes tot el malestar que produeixen les forces dels propulsors en enlairar-se amb un coet, ja que d'aquesta manera només hauran de pujar dins la cabina, pitjar un botó i, sobretot, endur-se'n alguna cosa per menjar, ja que es calcula que tardaran prop d'un mes en arribar a l'espai! Amb aquest aparell, la construcció i col·locació de satèl·lits nous en òrbita serà més senzill i barat, però el problema és que hauria d'estar ancorat en una zona de poca activitat meteorològica i sísmica de l'equador, ja que un petit terratrèmol o un huracà serien desastrosos. Altres problemes serien les perilloses radiacions que rebrien els passatgers humans en arribar a l'espai sense la protecció de l'atmosfera, o també les possibles col·lisions amb altres satèl·lits artificials, sobretot entre els 900 i 1500 quilòmetres d'altura, ja que per allà n'hi ha moltíssims (si no fessin tantes empreses com Digital Plus...!).

A més d'aquests problemes, n'hi ha uns que afecten el funcionament de l'ascensor, ja que pel simple fet d'estar ancorat a l'equador, ha de seguir lògicament la mateixa velocitat que fa la Terra mentre gira (uns 1700 km/h). Però, a mesura que ascendim, aquesta velocitat ha d'anar augmentant per compensar la distància que ens separa i, per això, la cabina té tendència a quedar-se endarrerida respecte del cable, produint una força que l'estira "cap enrere". El contrari passa mentre descendim cap a la Terra on, havent accelerat per pujar,

ara tendirem a avançar-nos quan ens acostam a la Terra i per això s'inclinarà el cable "cap endavant". A això l'anomenen *efecte Coriolis* i pensen que es pot solucionar construint un altre aparell. Així, mentre un "pugi", l'altre "davallarà" i es mantindrà un equilibri.

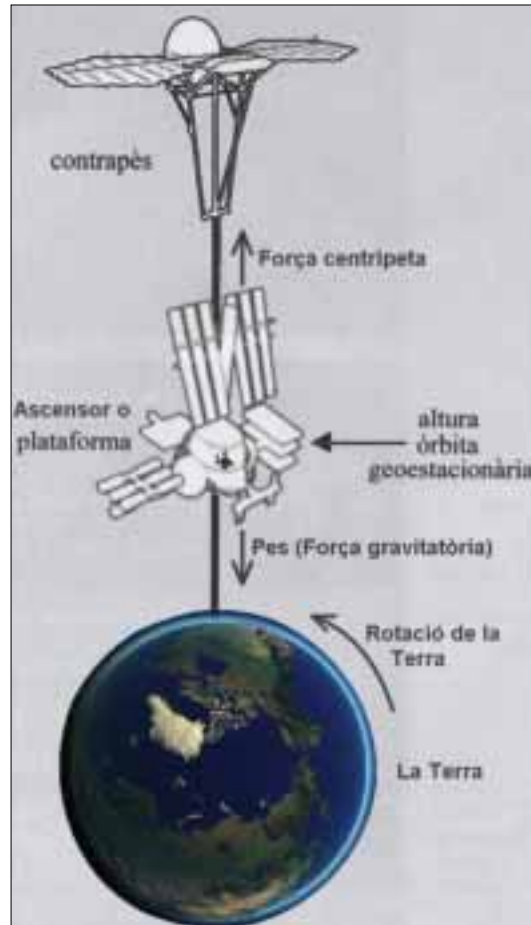
Una mica d'anàlisi segons la física seria:

Si mirau el dibuix, veis que la distància on l'ascensor estarà "estable" a l'espai, es diu òrbita geostacionària i se situaria prop d'uns 36.000 quilòmetres d'altura, una zona on no afecten l'anomenada força centrípeta, que estira cap a l'espai, i la força de gravetat (el pes). Per norma, les dues forces es confronten. I, si el pes supera la força centrípeta, l'ascensor anirà caient cap a la Terra, però, si és al revés, l'aparell tendirà a "escapar" de l'atracció terrestre i perdre's a l'espai. Per això, s'ha de mantenir en equilibri, i per ajudar-hi, es col·locaria un contrapès a "dalt de tot".

De les possibles maneres de construir l'ascensor, la més recomanable seria de "dalt a baix", és a dir, a l'òrbita s'hi col·locaria la cabina i anirien "baixant" cable fins a la Terra, on l'ancoraríem; ja que si començam des de la superfície, el seu propi pes podria esclafarlo. A més, no només faríem davallar cable cap a la Terra, sinó que, per compensar el pes, també l'hauríem de construir al mateix temps cap a l'espai. Al principi es mantindria el mateix ritme de construcció cap a les dues bandes, però a mesura que el cable descendent s'acostàs a la Terra, aquesta l'aniria estirant amb més força i, per compensar això, s'hauria de "donar" més cable cap a l'espai per

mantenir-lo equilibrat. Seguint aquesta teoria, s'ha calculat que en total l'ascensor sencer mesurarà uns 150.000 quilòmetres d'altura, aproximadament un terç de la distància de la Terra a la Lluna!!!

Finalment, només cal afegir que seria entretingut pujar en un d'aquests aparells, ja que a mesura que ascendíssim, el nostre pes aniria minvant fins a desaparèixer del tot i estaríem en el que s'anomena gravetat zero. A més, faríem realitat un projecte de la "ciència ficció" o ja podríem dir que hem "construït" la Torre de Babel que mai s'havia arribat a acabar.

Esquema de l'ascensor espacial assenyalant la seva òrbita; és a dir, on es mantén en equilibri, ja que el pes és igual a la força centrípeta.

Quines satisfaccions t'ha donat l'esport?

Moltes i em consider una persona privilegiada, perquè he pogut treballar en una professió que era el meu "hobby". De l'any 1962 al 1967 vaig ser campiona d'esquí aquàtic d'Anglaterra i vaig guanyar diversos campionats d'esquí alpí.

Quan et vares casar?

Jo ja tenia 30 anys quan em vaig casar per primera vegada. Vàrem tenir una filla de 29 anys, que ara viu a Brisbane (Austràlia) i treballa de perruquera, i un fill, que ara té 27 anys i treballa a Anglaterra de dissenyador gràfic. Tant l'un com l'altre solen venir a Mallorca

durant l'estiu, que és quan els agrada més, perquè a l'hivern, i sobretot enguany, fa bastant de fred.

Quin altre tipus de feina has fet?

Després de casada i per aportar diners, feia classes de natació a un club esportiu d'Anglaterra, a infants de sis mesos a sis anys. També durant dues temporades vaig treballar a una tenda d'articles d'esport, sobretot d'esquí nàutic.

Com vengueres a parar a Algaida?

La meva padrina, de qui he parlat abans, a l'any 1965 es va establir a Mallorca, primer a s'Arenal i tot seguit a Son Redó d'Algaida, perquè hi tenia uns amics anglesos que ja hi vivien. En Michael, el meu actual marit, venia molt sovint a Algaida perquè mantenia l'amistat amb ella, de quan era la seva entrenadora de patinatge damunt gel. I finalment li va comprar la casa poc abans de morir d'un càncer que patia, l'any 1995. Nosaltres, que ja ens coneixíem des que jo tenia set anys i ell dotze, després dels respectius divorcis anteriors, ens retrobàrem i ens enamoràrem. Ell estava a punt de jubilar-se i no volia quedar als Estats Units, on hi treballava en una feina molt estressant, fent reflotar empreses en crisi, i a mi tampoc em feia pla quedar-me a Anglaterra, entre altres coses, per l'elevat cost de vida que hi ha allà, decidírem de mutu acord venir a viure a Algaida.

Com t'hi trobes per Algaida?

Aquí tothom em fa molt de cas i jo em sent molt integrada, perquè per ventura el meu caràcter és així. Na Bel, una veïnada d'aquí prop, em va dir que anava a fer punt mallorquí, m'interessà i m'hi vaig apuntar; així com a gimnàstica de manteniment, a ball de saló i a qualque excursió, tot això amb els de la tercera edat. Un dia, comprant a Can Rapinya, en Nofre em comentà que anava al celler a ball de bot i quan vaig saber què era també m'hi vaig apuntar. Crec que és la millor manera per a una persona integrar-se dins la cultura del lloc que ha triat per viure. També, de vegades venc d'excursió amb vosaltres per la muntanya o amb na Maciana Bibiloni, amb un grup de Ciutat; això m'ha permès conèixer una altra Mallorca, que per sort, encara existeix a l'abast dels que estimen la natura, lluny de les rutes turístiques que solen fer els estrangers que visiten l'illa.

Fas alguna altra activitat?

Sí, tenc vuit o nou alumnes que vénen per aprendre anglès a ca nostra, alguns des de Montuïri, i d'altres ja adults per fer pràctiques de conversa i així perfeccionar el que ja saben i m'encanta aquesta activitat. És curiós que l'aprenentatge d'idiomes no és igual per a tothom; a mi m'ha servit per introduir-me en moltes activitats. Però, per exemple, el meu marit sí té dificultats per integrar-se a Algaida mateix, és a causa de la seva dificultat per aprendre idiomes, i això que hi posa voluntat.

Per als residents estrangers, era millor la pesseta que l'euro?

Per ventura sí, però sempre és molt més barata la vida aquí que a Anglaterra. Sense anar més lluny, aquesta fou la causa que la meua filla emigràs a Austràlia. Però tornant a l'euro, com que el meu marit havia treballat a Estats Units amb dòlars, ara és un desastre perquè el canvi és en aquests moments aproximadament d'1,35 dòlars per cada euro.

Quines aficions d'oci teniu?

A en Michael li agrada molt l'òpera, però a Palma en fan molt poques vegades. També la música clàssica ens agrada a tots dos i anam als recitals del festival que fan al claustre de Pollença, o als del Pla de Mallorca, o de la mateixa banda de música d'Algaida que ho fan molt bé. Sorpren d'Algaida que essent un poble petit, tenguí tantes activitats, ja sigui la música, la coral, vosaltres amb Es Saig, Algaida Solidari, escacs, futbol, volei, etc.

Na Fiona també ens parlà dels mallorquins, de les primeres amistats algaidines de la seva padrina: en Rafel i na Maria de Sa Portassa, que tan bé es portaren amb ella quan morí la padrina, de la bona relació amb en Joan Balaguer i amb tota la gent de la tercera edat, ...

Aquesta ha estat la petita semblança de na Fiona. Una algaidina d'adopció que es nota que es troba bé entre nosaltres. Fiona moltes gràcies per la xerradeta i la teva amabilitat. Sort i salut per al futur.

Miquel Sastre Fiolet

Na Fiona Booker

La xerradeta d'aquest mes l'havíem aparaulada el desembre passat, quan pujant al Puig d'en Galileu, pensàrem que una persona com na Fiona podia tenir vivències interessants per contar a la gent d'Algaida que potser només la coneixen de vista. I a la tornada d'un viatge que ha fet a Austràlia per visitar una filla, hem aprofitat l'ocasió i ens ha contat tot quant segueix i més.

Fes-nos la teva presentació.

El meu nom és Fiona Booker i vaig néixer el 25 de juny de 1943 a Kingston, un poble situat a prop de Londres. Allà vaig fer els estudis bàsics fins als 16 anys i als 17 em matricularen a la universitat suïssa de Lausanne per estudiar francès i literatura. Per aquest temps

ja havia començat a practicar esports de neu i esquí aquàtic. El meu pare tenia una agència, de compra-venda de cotxes, i la meua mare havia estat actriu especialitzada en obres de Shakespeare.

Qui t'introduí en el món de l'esport?

A partir de quan tenia 6 o 7 anys, amb els meus pares anàvem cada any a Suïssa a esquiar, l'esport preferit del meu pare. Va ser així com començà la meua afició per aquest esport. També podria haver estat patinadora sobre gel, perquè la meua padrina era molt bona monitora d'aquest esport i assessorava patinadors famosos d'aquell temps, entre ells en Michael, el meu actual marit.

A l'estació de Klosters, a Suïssa, em vaig treure el títol de monitora d'esquí alpí, on era l'única estrangera que tenia aquest reconeixement, i durant vuit anys, des del 1964 al 1972, hi vaig fer feina de monitora durant els hiverns. Durant aquests anys vaig estudiar italià, perquè molts dels alumnes d'esquí eren d'aquesta nacionalitat. Els estius de 1965 fins a 1967 vaig viure amb una família alemanya resident a França, vora Montecarlo, fent classes d'esquí nàutic, cosa que em va permetre aprendre francès i alemany,

